

νει μετὰ τῆς συγχρότητος τοῦ ἐρεθισμοῦ αὐτῶν. Διὰ τὸν φυσιολογικὸν τοῦτον λόγον πλείεσται ὅσαι ἐκ τῶν περιπλόκων κινήσεων ἢ πράξεων, ἃς καθ' ἐκάστην ἐκτελοῦμεν καὶ τὰς ὁποίας μετὰ δυσκολίας καὶ μεγάλης προσοχῆς ἐν ἀρχῇ ἐμάθομεν, ἐκτελοῦνται ὑφ' ἡμῶν μετὰ τῆς μεγαλειτέρας εὐχερείας καὶ ἄνευ συνειδήσεως, τοῦθ' ὅπερ κοινῶς ἐκφράζομεν λέγοντες, ὅτι ἐγένετο πλέον ἕξις ἢ συνήθεια.

Βῆχει λοιπὸν ἡ ξηροκαταπίνει ὁ ἐν ἀπορίᾳ εὐρισκόμενος ψάλτης, ὡσεὶ διὰ τὴν ἀπομακρύνῃ τὸ στενοχωροῦν αὐτὸν ἐν τῷ στόματι ἢ τῷ λάρυγγι ξένον σῶμα, ἂν καὶ αἱ κινήσεις αὐταὶ εἴνε ἐντελῶς περιτταὶ πλέον καὶ ἀνωφελεῖς διὰ τὴν ἐκ τῆς ἀπορίας δυσφορίαν τοῦ ἀτόμου, διότι οὐδὲν ξένον σῶμα πρὸς ἀποβολὴν ἀπὸ τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων ὑπάρχει.

Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν μηχανισμόν ὁ ἐν ἀπορίᾳ εὐρισκόμενος ξέει ἐνίοτε τὴν κεφαλὴν διὰ τῶν δακτύλων ἢ ἀπόξεσις τῆς κεφαλῆς προϋποθέτει κνησμόν δυσάρεστον αὐτῆς, διὰ τῆς ἀποξέσεως δὲ ἐπέρχεται ἀνακούφισις· ὅθεν ἕνεκα τῆς συνήθειας ταύτης ὁ ὑπὸ τὸ κράτος στενοχωρίας καὶ ἀδημονίας εὐρισκόμενος ἀκουσίως ἐκτελεῖ τὰς συνήθειαις κινήσεις τῆς χειρὸς πρὸς ψυχικὴν ἀνακούφισιν τρόπον τινά, καὶ ξέει τὴν κεφαλὴν του. Ἐννοεῖται ὅτι πολλαὶ τοιαῦται κινήσεις ἐπεκράτησαν διὰ τῆς μιμήσεως ἀπὸ ἀτόμου εἰς ἄτομον, ἀλλ' ὅπωςδὴποτε ἢ ἀρχὴ καὶ ἡ πηγὴ τῆς γενέσεως τῶν ἐκφραστικῶν τούτων κινήσεων ἔχει τὸν λόγον ἐν τῷ ὠφελίμῳ ποτε καὶ τῇ λογικότητι τῆς πράξεως.

Πλήθος τοιούτων παραδειγμάτων ἡδύνατό τις νὰ ἀναφέρῃ· ὡς θέλομεν δὲ ἶδει παρακατιόντες, πλείεσται ὅσαι ἐκφράσεις τοῦ προσώπου θὰ ἐξηγηθῶσιν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀνωτέρω ἐκτεθείσης ἀρχῆς τοῦ Δάρβεν καὶ τοῦ διαγραφέντος ὑφ' ἡμῶν μηχανισμοῦ. Ὁ τῆς Βιέννης διαπρεπὴς καθηγητῆς καὶ ἐγκεφαολόγος Meynert διαφωνεῖ πρὸς τὸν Δάρβεν μόνον ὡς πρὸς τὴν μεγάλην ἐπίδρασιν τῆς ἀρχῆς τῆς κληρονομικότητος, ὡς πηγῆς πολλῶν ἐκφράσεων, καὶ ὑποστηρίζει κυρίως τὴν ἀρχὴν τῶν «ἀτομικῶν ἕξεων», τῆς «μιμήσεως» καὶ τοῦ «συνδυασμοῦ», συμφωνῶν ἄλλως ὡς πρὸς τὰ δύο ταῦτα τελευταῖα πρὸς τὸν Δάρβεν καὶ ἄλλους.

Ἐπιχειρήσωμεν νῦν νὰ ἐξηγήσωμεν τὸν σχηματισμὸν ἐκφράσεων τινῶν τοῦ προσώπου καὶ ν' ἀνεύρωμεν τὴν πηγὴν καὶ τὸν λόγον τῆς γενέσεως αὐτῶν, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν μόνον τὰ αἰσθητήρια ὄργανα. Αἱ ἐντυπώσεις αὐτῶν καταμεύουσιν ὡς ἀρετήρια καὶ μεγάλην κινήσειν ἢ μιμητικῆς ἐκφράσεως τοῦ προσώπου ὡς ἄλλων ἐκφραστικῶν κινήσεων, δυνάμει τοῦ συνδυασμοῦ καὶ καθ' ὅν ἐκτελεῖται ὡς ἐξέθεμεθα. Ἐκ τῶν αἰσθητικῶν ὀργάνων τῶν

γεύσεως καὶ ὁράσεως εἶνε τὰ μᾶλλον παραγωγὰ τῶν ποικιλοτέρων καὶ ζωηροτέρων ἐκφράσεων τοῦ προσώπου, διότι λειτουργοῦσι πλείεστερον καὶ διότι τὰ ὄργανα αὐτῶν περιβάλλονται ὑπὸ πλείεστερων μυῶν, ὧν αἱ κινήσεις ἀποτελοῦσι τὰς ποικίλας χαρακτηριστικὰς ἐκφράσεις.

Λάβωμεν τὸ αἰσθητήριον τῆς γεύσεως. Τοῦτο πρῶτόμῳ πάντων τῶν ἄλλων ἀναπτύσσεται καὶ παραμένει ἀναλλοίωτον σχεδὸν μέχρι τέλους τοῦ βίου. Πρὸ τῆς κοιλότητος τοῦ στόματος, ἐντὸς τῆς ὁποίας καὶ ἐπὶ τῶν θηλῶν τῆς γλώσσης εὐρηται τὸ νεῦρον τῆς γεύσεως, ὑπάρχει κυκλωτερὴς μῦς, εἰς τὸν ὁποῖον ἀπολήγουσι καὶ οἱ διάφοροι ἄλλοι μῦς τοῦ προσώπου καὶ οὕτω ἀπαιτίζονται τὰ χεῖλη. Διὰ τῆς συστολῆς τῶν διαφόρων τούτων μυῶν τὰ χεῖλη, ὡς καὶ τὸ λοιπὸν πρόσωπον, δύνανται νὰ λάβωσι τὰ ποικιλότατα τῶν σχημάτων, καὶ ἐπομένως εἶνε δυνατὸν νὰ παραχθῶσιν αἱ ποικιλόταται ἐκφράσεις. Ὅταν γευστικὸν τι σῶμα τεθῇ ἐπὶ τῆς γλώσσης, ἢ ἐκ τῆς ἐπαφῆς τούτου παραγομένη ἐντύπωσις εἶνε συγκεχυμένη καὶ ἀσαφής· διὰ τὴν εἶνε δὲ αὕτη πλήρης καὶ σαφής, πρέπει ἡ γλῶσσα νὰ συμπίεσθῃ κατὰ τοῦ οὐρανίσκου, διότι τότε τὸ γευστικὸν σῶ-

(Εἰκὼν 9)

Χαρακτηριστικὰ ἢ ἐκφράσις πικρίας (trait amer).

μα ἄπτεται στενωτέρον καὶ ἐν ταύτῳ πλείεστερον σημείων τῆς γλώσσης, ἔνθα αἱ γευστικαὶ θηλαί. Διὸ κατὰ τὴν μάσησιν, ἂν ἀπροόπτως δυσάρεστον τινα γεῦσιν αἰσθανθῇ ἡ γλῶσσα, ἀμέσως τότε ἀποτόμως ἀπομακρύνονται αἱ δύο σιαγόνες διὰ τὴν πύσιν ἢ ἐπαφὴν τῆς γλώσσης μετὰ τοῦ οὐρανίσκου καὶ ἢ ἐκ ταύτης δυσάρεστος γεῦσις. Ταῦτο γὰρ δὲ πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ἐπαφῆς καὶ τὸ ἄνω χεῖλος ἀπομακρύνεται τοῦ κάτω, ὅσον δυνατῆ ἢ πλείεστερον· πρὸς τοῦτο δὲ συστέλλεται ὁ ὑψωτὴρ τοῦ πτερυγίου τῆς βίνθης καὶ τοῦ ἀνωτέρου χεῖλους μῦς, ὅποτε τὸ μὲν τόξον τοῦ χεῖλους μᾶλλον κυρτὸν γίνεται, τὸ δὲ πτερυγίον τῆς βίνθης ὑψοῦται καὶ σχηματίζονται βυτίδες ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς, ἐπίσης δὲ καὶ ἡ ἀλλὰξ,